

ภาคผนวก ก

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

โปรแกรมส่งเสริมการมีส่วนร่วมเลี้ยงดูบุตรคนแรกของบิดา

การส่งเสริมการมีส่วนร่วมเลี้ยงดูบุตร ของบิดา	แนวทางการประยุกต์ใช้การเรียนรู้ เชิงประสบการณ์ในโปรแกรม
ขั้นเตรียม วัตถุประสงค์ เพื่อสร้างสัมพันธภาพระหว่างผู้วิจัยและบิดา มารดาภายในกลุ่ม ขั้นปฏิบัติ 1) ประสบการณ์เชิงรูปธรรม (Concrete Experiences: CE) หรือ ความรู้สึก (Feeling) วัตถุประสงค์ เพื่อกระตุ้น เปิดโอกาสให้บิดา มารดาภายในกลุ่มนำประสบการณ์เดิมของตนที่เคยพบหรือเห็นบุคคลอื่นเลี้ยงดูเด็กวัยทารกมาก่อน มาแลกเปลี่ยนกันภายในกลุ่ม เพื่อการแลกเปลี่ยน เรียนรู้ร่วมกัน เพื่อส่งเสริมสัมพันธภาพระหว่างบิดา มารดาภายในกลุ่มจากการมีส่วนร่วมแลกเปลี่ยนประสบการณ์ คำถาม ใครเคยมีประสบการณ์หรือเคยเห็นพ่อคนอื่นเลี้ยงดูเด็กวัยทารกบ้าง ใครเคยเห็นพ่อช่วยแม่เลี้ยงลูกบ้าง คุณพ่อได้อุ้มบุตรหรือยัง อุ้มลูกอย่างไร คุณพ่อดูคิดว่าเวลาแม่ให้นมลูก พ่อจะช่วยให้หรือไม่ และทำอะไรได้บ้าง	กิจกรรม โดยแนะนำชื่อผู้วิจัย ชี้แจงวัตถุประสงค์ ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยให้กลุ่มบิดามารดาทราบ และให้บิดามารดาแนะนำชื่อของตนเอง ครั้งละ 1-2 คู่ ภายใน 24 ชั่วโมงแรกหลังคลอด กิจกรรม โดยใช้เวลาประมาณ 10 นาที ผู้วิจัยจัดกิจกรรมเพื่อสร้างสัมพันธภาพ ด้วยการกระตุ้น และเปิดโอกาสให้บิดามารดาได้แลกเปลี่ยน ประสบการณ์เดิมเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กวัยทารก ทั้งที่เคยมีประสบการณ์เลี้ยงดูเด็กวัยทารกเองหรือเคยเห็นบุคคล นำมาแลกเปลี่ยนประสบการณ์ภายในกลุ่ม และการมีส่วนร่วมแลกเปลี่ยนประสบการณ์นี้ยังเป็นการส่งเสริมสัมพันธภาพระหว่างบิดา มารดาภายในกลุ่ม เป้าหมายให้บิดาได้สัมผัส แสดงบทบาทอย่างง่ายด้วยการอุ้มบุตรในท่าต่าง ๆ สลับกับมารดาในระยะ 24 ชั่วโมงแรกหลังคลอด ส่งเสริมให้บิดา มารดาและบุตรได้พูดคุย ทำกิจกรรม อยู่ร่วมกัน ผู้วิจัยทำการแจกคู่มือเรื่องการมีส่วนร่วมเลี้ยงดูบุตรของบิดาให้แก่บิดาและมารดาประกอบการบรรยายและสาธิตการเลี้ยงดูบุตร

การส่งเสริมการมีส่วนร่วมเลี้ยงดูบุตร ของบิดา	แนวทางการประยุกต์ใช้การเรียนรู้ เชิงประสบการณ์ในโปรแกรม
ขั้นปฏิบัติ 2) การสะท้อนกลับการสังเกต (Reflection Observation: RO) หรือ การดู (Watching) วัตถุประสงค์ เพื่อเปิดโอกาสให้บิดามารดา แสดงความคิดเห็น สะท้อนกลับความรู้สึกจากการสังเกตภายหลังได้รับการบรรยาย สาธิต วิธีการเลี้ยงดูบุตรจากคู่มือเรื่องการมีส่วนร่วมเลี้ยงดูบุตรของบิดาและสมุดบันทึกสุขภาพแม่และเด็กของกระทรวงสาธารณสุข ดังนี้ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมเลี้ยงดูบุตรของบิดา วัตถุประสงค์ เพื่อให้บิดาและมารดามีความรู้ความเข้าใจ มีทัศนคติที่ดีต่อการมีส่วนร่วมเลี้ยงดูบุตรของบิดา และเรียนรู้ทักษะในการเลี้ยงดูบุตร ตามแนวคิดของดูวาลล์และมิลเลอร์ (Duvall & Miller, 1985) 3 ด้าน ได้แก่ การดูแลสุขภาพด้านร่างกาย การป้องกันอันตรายที่อาจเกิดขึ้นกับบุตร และการส่งเสริมพัฒนาการบุตร เพื่อก่อให้เกิดการเรียนรู้จากความคิดของคนอื่นที่ต่างไปจากตนเอง เพื่อพัฒนาความรู้และทัศนคติในเรื่องการมีส่วนร่วมเลี้ยงดูบุตรของบิดา คำถาม ท่านคิดว่าพ่อจะช่วยแม่เลี้ยงลูกได้หรือไม่	กิจกรรม โดยใช้เวลาประมาณ 20 นาที ผู้วิจัยบรรยาย และสาธิตวิธีการเลี้ยงดูบุตร ตามแผนการบรรยายซึ่งประกอบด้วย 3 ด้าน 2.1) การดูแลสุขภาพด้านร่างกาย เรื่อง ความต้องการอาหารของทารกแรกเกิด กระตุ้นบิดาให้สนับสนุนบิดามารดาเลี้ยงดูบุตรด้วยนมมารดาตั้งแต่แรกคลอดจนถึง 6 เดือน การอุ้มบุตร การอาบน้ำสระผมบุตร การเช็ดตาและสะดือให้บุตร การเจ็บป่วยเล็กน้อยที่อาจพบได้ และอาการที่ควรนำทารกแรกเกิดมาโรงพยาบาล 2.2) การป้องกันอันตรายที่อาจเกิดขึ้นกับบุตร เกี่ยวกับอันตรายที่อาจเกิดกับทารกแรกเกิด และคำแนะนำเกี่ยวกับการพาบุตรมาตรวจสุขภาพตามนัดและรับวัคซีนให้ครบ 2.3) การส่งเสริมพัฒนาการของบุตร โดยการกระตุ้นให้บิดา มารดาพูดคุยและเล่นกับบุตร การเปิดเพลงหรือร้องเพลงให้บุตรฟัง แนะนำให้บิดามารดาสังเกตและบันทึกพัฒนาการบุตรลงในสมุดบันทึกสุขภาพแม่และเด็กของกระทรวงสาธารณสุข จากนั้นผู้วิจัย กระตุ้นให้บิดา มารดาได้พูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น สะท้อนกลับความรู้สึกภายในกลุ่ม ในเรื่องความรู้ ทัศนคติ และความเชื่อมั่นในความสามารถการเลี้ยงดูบุตรของบิดา

การส่งเสริมการมีส่วนร่วมเลี้ยงดูบุตร ของบิดา	แนวทางการประยุกต์ใช้การเรียนรู้ เชิงประสบการณ์ในโปรแกรม
ขั้นสรุปผล 3) การรวมความคิดเชิงนามธรรม (Abstract Conceptualization: AC) หรือการคิด (Thinking) วัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาด้านความรู้ (Knowledge) และเข้าใจอย่างสูงสุด เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมเลี้ยงดูบุตรของบิดา เป็นการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ก่อนนำไปสู่การฝึกทักษะ เรื่องการมีส่วนร่วมเลี้ยงดูบุตรของบิดา คำถาม ท่านรู้สึกอย่างไรและได้ความรู้อะไรจากการมีส่วนร่วมเลี้ยงดูบุตรของบิดา 4) การลงมือปฏิบัติ (Active Experimentation: AE) หรือ การทำ (Doing) วัตถุประสงค์ เพื่อให้บิดา มารดาเกิดความเชื่อมั่นและมั่นใจในการเลี้ยงดูบุตร เพื่อให้บิดา มารดาฝึกปฏิบัติจริงกับบุตรของตนและสาธิตย้อนกลับวิธีต่าง ๆ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมเลี้ยงดูบุตรได้ เพื่อให้บิดาเกิดพฤติกรรมและมีส่วนร่วมเลี้ยงดูบุตร เพื่อส่งเสริมสัมพันธภาพระหว่างบิดา มารดาและบุตรจากการทำกิจกรรมร่วมกัน	กิจกรรม โดยใช้เวลาประมาณ 5 นาที ผู้วิจัยกระตุ้นให้บิดา มารดาช่วยกันสรุปความคิดรวบยอดเกี่ยวกับความรู้สึก และความรู้ที่ได้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมเลี้ยงดูบุตรของบิดา สุดท้ายผู้วิจัยเป็นผู้ช่วยสรุปความคิดรวบยอดเกี่ยวกับความรู้และวิธีการมีส่วนร่วมเลี้ยงดูบุตรของบิดาให้เข้าใจ ถูกต้อง ตรงกันภายในกลุ่ม กิจกรรม โดยใช้เวลาประมาณ 30 นาที ภายหลังจากสิ้นสุดการฝึกปฏิบัติ ผู้วิจัยแนะนำให้บิดา มารดานำคู่มือเรื่องการมีส่วนร่วมเลี้ยงดูบุตรของบิดากลับไปทบทวนที่บ้าน ให้บิดาสาธิตย้อนกลับวิธีต่างๆ เกี่ยวกับการเลี้ยงดูบุตรกับบุตรของตนเอง เช่น การอาบน้ำสระผมบุตร การเข็ดตาและสะดือบุตร การห่อตัว เปลี่ยนผ้าอ้อม เป็นต้น ภายใต้อาการดูแลอย่างใกล้ชิดจากผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย เน้นเกี่ยวกับความสำคัญของสมุดบันทึกสุขภาพแม่และเด็กของกระทรวงสาธารณสุข ในเรื่องความสำคัญของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ความรู้เกี่ยวกับการวางแผนครอบครัววิธีเลี้ยงลูกให้เก่ง ดี มีความสุข การดูแลเด็ก อาการที่ควรนำทารกแรกเกิดมาโรงพยาบาล ข้อแนะนำในกระตุ้นและบันทึกพัฒนาการเด็กสำหรับพ่อแม่ และคำแนะนำเกี่ยวกับการได้รับวัคซีน

การส่งเสริมการมีส่วนร่วมเลี้ยงดูบุตร ของบิดา	แนวทางการประยุกต์ใช้การเรียนรู้ เชิงประสบการณ์ในโปรแกรม
ขั้นติดตาม กระตุ้นและส่งเสริมการมีส่วนร่วมเลี้ยงดูบุตรของบิดา การติดตามเยี่ยม 1 สัปดาห์หลังคลอด วัตถุประสงค์ เพื่อซักถามปัญหา อุปสรรคข้อสงสัย และช่วยแก้ปัญหา และเปิดโอกาสให้บิดา มารดาได้แลกเปลี่ยนความรู้สึกในการมีส่วนร่วมเลี้ยงดูบุตรของบิดา เพื่อติดตามพฤติกรรมและการมีส่วนร่วมเลี้ยงดูบุตรของบิดา เพื่อกระตุ้น และส่งเสริมการมีส่วนร่วมเลี้ยงดูบุตรของบิดาอย่างต่อเนื่อง คำถาม พ่อและแม่รู้สึกอย่างไรที่พ่อช่วยเลี้ยงลูก หลังจากออกจากโรงพยาบาลแล้ว พ่อยังช่วยอุ้ม อาบน้ำสระผม เช็ดตาและสะดือให้ลูกบ้างหรือไม่ การโทรศัพท์ติดตามเยี่ยม 1 เดือน วัตถุประสงค์ เพื่อซักถามปัญหาและอุปสรรคที่พบในการมีส่วนร่วมเลี้ยงดูบุตรของบิดา กระตุ้นส่งเสริมให้บิดามีส่วนร่วมเลี้ยงดูบุตรกับมารดา เดือนให้มารดามาตรวจหลังคลอด 6 สัปดาห์เพื่อวางแผนครอบครัว คำถาม ท่านมีพบปัญหาหรืออุปสรรคในการช่วยแม่เลี้ยงลูกหรือไม่	กิจกรรม โดยใช้เวลาประมาณ 20-30 นาที ผู้วิจัยติดตามเยี่ยมบ้าน 1 สัปดาห์หลังคลอด โดยซักถามปัญหา ข้อสงสัย กระตุ้นและส่งเสริมการมีส่วนร่วมเลี้ยงดูบุตรของบิดาร่วมกับการพยาบาลมารดาหลังคลอดตามปกติที่บ้านอย่างต่อเนื่อง ด้วยแผนการติดตามเยี่ยมบ้านบิดาและมารดาหลังคลอด เพื่อช่วยแก้ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในเรื่องการมีส่วนร่วมเลี้ยงดูบุตรของบิดา ให้คำแนะนำและเน้นเรื่องการเลี้ยงดูบุตรด้วยนมมารดา และการวางแผนครอบครัว กิจกรรม ใช้เวลาประมาณ 10-15 นาที ผู้วิจัยโทรศัพท์ติดตามเยี่ยม 1 เดือนหลังคลอดโดยการซักถาม ปัญหาและอุปสรรคที่พบในการมีส่วนร่วมเลี้ยงดูบุตรของบิดา กระตุ้นส่งเสริมให้บิดามีส่วนร่วมเลี้ยงดูบุตรกับมารดา เน้นเรื่องการเลี้ยงดูบุตรด้วยนมมารดา เดือนให้มารดามาตรวจ 6 สัปดาห์หลังคลอดตามนัดเพื่อวางแผนการคุมกำเนิด

การส่งเสริมการมีส่วนร่วมเลี้ยงดูบุตร ของบิดา	แนวทางการประยุกต์ใช้การเรียนรู้ เชิงประสบการณ์ในโปรแกรม
ขั้นประเมินผล การติดตามเยี่ยมบ้าน 6 สัปดาห์หลังคลอด วัตถุประสงค์ เพื่อซักถามปัญหา และอุปสรรค เปิดโอกาสให้ซักถามข้อสงสัย เพื่อกระตุ้นและส่งเสริมการมีส่วนร่วม เลี้ยงดูบุตรของบิดากับมารดาในระยะต่อไป เพื่อประเมินผลและติดตามพฤติกรรมและ การมีส่วนร่วมเลี้ยงดูบุตรของบิดา คำถาม แม่รู้สึกอย่างไรที่พ่อช่วยเลี้ยงลูก พ่อยังช่วยอุ้ม อาบน้ำสระผม เปลี่ยน เสื้อผ้า เช็ดทำความสะอาดกันให้ลูกบ้างหรือไม่ ลูกมีพัฒนาเป็นอย่างไร และได้จดบันทึก พัฒนาลูกบ้างหรือไม่	กิจกรรม ใช้เวลาประมาณ 20-30 นาที ผู้วิจัยติดตามเยี่ยมบ้าน ซักถามปัญหา และเปิดโอกาสให้ซักถามข้อสงสัยเกี่ยวกับการมี ส่วนร่วมเลี้ยงดูบุตร ติดตามการตรวจหลังคลอดของมารดา และแนะนำให้พามาตรวจสุขภาพและรับ วัคซีนตามนัด ติดตามพัฒนาการและการลง บันทึกพัฒนาการบุตร

แผนการบรรยาย สาธิตและการฝึกปฏิบัติ เรื่อง “การมีส่วนร่วมเลี้ยงดูบุตรของบิดา”

ผู้บรรยาย	นางสาวสุรีย์ ล่ำร้อง นักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ผู้เข้าร่วมฟัง	บิดา มารดาและบุตรคนแรกในระยะ 24 ชั่วโมงแรกหลังคลอดปกติ ที่มาคลอดและรับไว้ที่ตึกหลังคลอด โรงพยาบาลแม่สอด จังหวัดตาก
จำนวน	ผู้เข้าร่วมฟังการบรรยาย ครั้งละ 1-2 คู่ (2-4 ราย)
สถานที่	แผนกหลังคลอด โรงพยาบาลแม่สอด จังหวัดตาก
ระยะเวลา	การบรรยายและสาธิตวิธีการเลี้ยงดูบุตร ใช้เวลาประมาณ 45 นาที การฝึกปฏิบัติ สาธิตย้อนกลับการเลี้ยงดูบุตร ใช้เวลาประมาณ 30 นาที
วิธีการ	บรรยายให้ความรู้ สาธิตวิธีการเลี้ยงดูบุตร กระตุ้นให้พูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น สะท้อนกลับความรู้สึก และการฝึกปฏิบัติ สาธิตย้อนกลับ
เอกสารประกอบการบรรยาย	- คู่มือ เรื่องการมีส่วนร่วมเลี้ยงดูบุตรของบิดา - สมุดบันทึกสุขภาพแม่และเด็กของกระทรวงสาธารณสุข

วัตถุประสงค์ ภายหลังสิ้นสุดการบรรยาย ผู้เข้าร่วมฟังการบรรยาย สามารถ

1. เพื่อสร้างสัมพันธภาพระหว่างผู้วิจัยและกลุ่มบิดามารดา สร้างความคุ้นเคยในกลุ่ม
2. เพื่อกระตุ้น เปิดโอกาสให้บิดาและมารดานำประสบการณ์เดิมของตัวเองออกมาใช้ในการเรียนรู้
3. เพื่อการแลกเปลี่ยน เรียนรู้ประสบการณ์เดิมของตนเองภายในกลุ่ม
4. เพื่อให้เกิดการพัฒนาด้านความรู้ (Knowledge) ภายหลังการเรียนรู้เกี่ยวกับเนื้อหาการเลี้ยงดูบุตร
5. เพื่อให้สามารถสรุปความคิดรวบยอดเกี่ยวกับความสำคัญ ประโยชน์ของการมีส่วนร่วมเลี้ยงดูบุตรของบิดา
6. เพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจอย่างสูงสุด
7. เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเจตคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมเลี้ยงดูบุตรของบิดา
8. เพื่อให้บิดา มารดาเกิดความเชื่อมั่นและมั่นใจในการเลี้ยงดูบุตร
9. เพื่อให้บิดามารดาฝึกปฏิบัติจริงในการร่วมเลี้ยงดูบุตร
10. เพื่อให้สามารถสาธิตย้อนกลับวิธีต่าง ๆ กับการเลี้ยงดูบุตรกับบุตรของตนเองได้

หัวข้อที่ใช้ในการบรรยาย

- การเลี้ยงดูบุตร ซึ่งประกอบด้วย 3 ด้าน
- 1) การดูแลสุขภาพด้านร่างกาย
 - 2) การป้องกันอันตรายที่อาจเกิดขึ้นกับบุตร
 - 3) การส่งเสริมพัฒนาการของบุตร

วัตถุประสงค์	เนื้อหา	กิจกรรม	อุปกรณ์	การประเมินผล
เพื่อสร้างสัมพันธภาพระหว่างผู้วิจัยและบิดามารดาภายในกลุ่ม เพื่อกระตุ้น เปิดโอกาสให้บิดาและมารดานำประสบการณ์เดิมของตัวเองออกมาใช้ในการเรียนรู้ เพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์เดิมของตนเองภายในกลุ่ม	ขั้นเตรียม ผู้วิจัยเข้าพบบิดามารดากลุ่มทดลองในระยะ 24 ชั่วโมงแรกหลังคลอด ผู้วิจัยการกระตุ้น และเปิดโอกาสให้บิดามารดาได้แลกเปลี่ยน ประสบการณ์เดิมเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด ทั้งที่เคยเลี้ยงดูเด็กเล็กเองหรือเคยเห็นบุคคลอื่นเลี้ยงดูเด็กเล็กภายในกลุ่ม ประสบการณ์ที่พบเห็นการมีส่วนร่วมเลี้ยงดูบุตรของบิดา การส่งเสริมสัมพันธภาพระหว่างบิดา มารดาและบุตรในระยะหลังคลอด ด้วยการอุ้มบุตรสลับกับมารดา สัมผัส เห็นหน้าบุตรในระยะ 24 ชั่วโมงแรกหลังคลอด ส่งเสริมให้บิดามารดาและบุตรได้อยู่ร่วมกัน ทำกิจกรรม พูดคุยและให้บิดาได้ฝึกปฏิบัติการมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรร่วมกับมารดา	แนะนำชื่อผู้วิจัย ชี้แจงวัตถุประสงค์ ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยให้กลุ่มบิดามารดาทราบ และให้บิดามารดาแนะนำชื่อของตนเอง ครั้งละ 2-3 คู่ บิดามารดาได้แลกเปลี่ยน ประสบการณ์เดิมเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด ทั้งที่เคยเลี้ยงดูเด็กเล็กเองหรือเคยเห็นบุคคลอื่นเลี้ยงดูเด็กเล็กภายในกลุ่ม ประสบการณ์ที่พบเห็นการมีส่วนร่วมเลี้ยงดูบุตร บิดา อุ้มบุตรสลับกับมารดา สัมผัส เห็นหน้าบุตรและสังเกต	เอกสารพินัยสิทธิ์ ผู้เข้าร่วมวิจัย	บิดามารดาให้ ความร่วมมือในการแสดงความ คิดเห็น ความรู้สึกภายในกลุ่ม

วัตถุประสงค์	เนื้อหา	กิจกรรม	อุปกรณ์	การประเมินผล
เพื่อให้บิดาและมารดามีความรู้ ความเข้าใจ มีทัศนคติที่ดีต่อการมีส่วนร่วมเลี้ยงดูบุตรของบิดา	ผู้วิจัยบรรยาย และสาธิตวิธีการเลี้ยงดูบุตร 2.1) การดูแลสุขภาพด้านร่างกาย เรื่องความต้องการอาหารของทารกแรกเกิด กระตุ้นบิดาให้สนับสนุนบิดามารดาเลี้ยงดูบุตรด้วยนมมารดาตั้งแต่แรกคลอดจนถึง 6 เดือน การเตรียมของใช้ การอุ้มบุตร การอาบน้ำสระผมให้นุตร การจับ ป่วยเล็กน้อยที่อาจพบได้และอาการที่ควรนำทารกแรกเกิดมาโรงพยาบาล 2.2) การป้องกันอันตรายที่อาจเกิดขึ้นกับบุตร เกี่ยวกับอันตรายที่อาจเกิดกับทารกแรกเกิด และคำแนะนำเกี่ยวกับการพาบุตรมาตรวจสุขภาพตามนัด และรับวัคซีนให้ครบ 2.3) การส่งเสริมพัฒนาการของบุตร โดยการกระตุ้นให้บิดา มารดาพูดคุยและเล่นกับบุตร การเปิดเพลงหรือร้องเพลงให้นุตรฟัง แนะนำให้บิดามารดาสังเกตและบันทึกพัฒนาการบุตรลงในสมุดบันทึกสุขภาพแม่และเด็กของกระทรวงสาธารณสุข	ผู้วิจัยทำการแจกคู่มือเรื่องการมีส่วนร่วมเลี้ยงดูบุตรของบิดาให้แก่บิดาและมารดาประกอบการบรรยายและสาธิตการเลี้ยงดูบุตร บิดา มารดาฟังการบรรยายและสาธิตการเลี้ยงดูบุตรตามคู่มือเรื่องการมีส่วนร่วมเลี้ยงดูบุตรของบิดาและสมุดบันทึกสุขภาพแม่และเด็กของกระทรวงสาธารณสุข	คู่มือเรื่องการมีส่วนร่วมเลี้ยงดูบุตรของบิดา สมุดบันทึกสุขภาพแม่และเด็กของกระทรวงสาธารณสุข	บิดา มารดาตั้งใจ มีความสนใจฟัง

วัตถุประสงค์	เนื้อหา	กิจกรรม	อุปกรณ์	การประเมินผล
เพื่อก่อให้เกิดการเรียนรู้ถึงความคิด ความรู้สึกของคนอื่นที่ต่างไปจากความคิดของตนเอง ช่วยให้เกิดความคิดและความรู้สึกที่กว้างขวางขึ้น เพื่อสะท้อนความคิดหรือการอธิบายภายในกลุ่มทำให้ได้ข้อสรุปที่หลากหลาย เพื่อพัฒนาความรู้และเจตคติในเรื่องการมีส่วนร่วมเลี้ยงดูบุตรของบิดา	ผู้วิจัย กระตุ้นให้บิดา มารดาได้พูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น สะท้อนกลับความรู้สึกภายในกลุ่ม ในเรื่องความรู้ ทักษะคติและความเชื่อมั่นในความสามารถการเลี้ยงดูบุตรของบิดา	บิดา มารดาได้พูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น สะท้อนกลับความรู้สึกภายในกลุ่ม ในเรื่องความรู้ ทักษะคติและความเชื่อมั่นในความสามารถการเลี้ยงดูบุตรของบิดา		

วัตถุประสงค์	เนื้อหา	กิจกรรม	อุปกรณ์	การประเมินผล
เพื่อพัฒนาพุทธิพิสัย (Knowledge) เกี่ยวกับการเลี้ยงดูบุตร และสามารถสรุปความสำคัญ ประโยชน์ของการมีส่วนร่วมเลี้ยงดูบุตรของบิดา เพื่อให้เกิดความเข้าใจก่อนนำเข้าสู่ขั้นตอนของการฝึกทักษะต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นและมั่นใจในการเลี้ยงดูบุตร เพื่อฝึกปฏิบัติและสาธิตย้อนกลับการเลี้ยงดูบุตร กับบุตรของตน	ผู้วิจัยกระตุ้นให้บิดามารดาสรุปความคิดรวบยอดเกี่ยวกับความสำคัญและประโยชน์ของการมีส่วนร่วมของบิดาในการเลี้ยงดูบุตร ใช้เวลา 30 นาทีในการฝึกปฏิบัติและสาธิตย้อนกลับการเลี้ยงดูบุตรของบิดา มารดาภายใต้การดูแลอย่างใกล้ชิดจากผู้วิจัยและนำคู่มือเรื่องการมีส่วนร่วมเลี้ยงดูบุตรของบิดากลับไปทบทวนที่บ้าน เน้นความสำคัญของสมุดบันทึกสุขภาพแม่และเด็กของกระทรวงสาธารณสุข ในเรื่องความสำคัญของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ การตรวจหลังคลอดของมารดา ความรู้เกี่ยวกับการวางแผนครอบครัววิธีเลี้ยงลูกให้เก่ง ดี มีความสุข อาการที่ควรนำทารกแรกเกิดมาโรงพยาบาล ข้อแนะนำในการบันทึกพัฒนาการเด็กสำหรับพ่อแม่ การดูแลเด็กและคำแนะนำเกี่ยวกับการได้รับวัคซีน ผู้วิจัยติดตามการปฏิบัติการเลี้ยงดูบุตรของบิดาร่วมกับมารดา เมื่อบุตรอายุ 1 วัน ใช้เวลา 20-30 นาที	บิดา มารดาภายในกลุ่มร่วมกันสรุปความสำคัญ และประโยชน์ของการมีส่วนร่วมของบิดาในการเลี้ยงดูบุตร จากนั้นผู้วิจัยเป็นผู้ช่วยสรุปความคิดรวบยอดเกี่ยวกับการเลี้ยงดูบุตร และการมีส่วนร่วมเลี้ยงดูบุตรของบิดา บิดา มารดาสามารถสาธิตย้อนกลับวิธีต่าง ๆ เกี่ยวกับการเลี้ยงดูบุตรกับบุตรของตนเอง เช่น การอาบน้ำและสระผมบุตร การห่อตัว เปลี่ยนผ้าอ้อม เป็นต้น สังเกตการปฏิบัติการเลี้ยงดูบุตรของบิดามารดา เช่น การอาบน้ำและสระผมบุตร		

แผนการติดตามเยี่ยมบ้านบิดา มารดา

เยี่ยมบ้านโดย	นางสาวสุรีย์ ล่ำร้อง นักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ผู้เข้าร่วม	บิดา มารดาและบุตรคนแรกหลังคลอดปกติกลุ่มทดลอง บุตรอายุ 1 สัปดาห์
จำนวน	บิดา มารดาหลังคลอดและสมาชิกในครอบครัวกลุ่มทดลอง
สถานที่	บ้านของบิดา มารดากลุ่มทดลอง
ระยะเวลา	ใช้เวลาประมาณ 20-30 นาที
วิธีการ	สอบถามปัญหา ให้คำแนะนำ และบรรยายความรู้ ด้วยการกระตุ้นให้กำลังใจบิดาและแนะนำให้มารดา ญาติที่เกี่ยวข้องเปิดโอกาสและสนับสนุนให้บิดา ร่วมเลี้ยงดูบุตร กระตุ้นให้พูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น สะท้อนกลับความรู้สึก และการฝึกปฏิบัติสาธิตย้อนกลับ

เอกสารประกอบการบรรยาย	- แผนการติดตามเยี่ยมบ้านบิดา มารดาและแบบบันทึกการติดตามการเยี่ยมบ้าน - คู่มือ เรื่องการมีส่วนร่วมเลี้ยงดูบุตรของบิดา - สมุดบันทึกสุขภาพแม่และเด็กของกระทรวงสาธารณสุข
-----------------------	--

วัตถุประสงค์	เนื้อหา	กิจกรรม	อุปกรณ์	การประเมินผล
เพื่อสอบถามปัญหา ข้อสงสัย ส่งเสริม กระตุ้น การมีส่วนร่วมเลี้ยงดูบุตรของบิดา และสังเกตการปฏิบัติการเลี้ยงดูบุตรของบิดา	ผู้วิจัยสอบถามปัญหา ข้อสงสัย ส่งเสริม กระตุ้นการมีส่วนร่วมเลี้ยงดูบุตรของบิดาร่วมกับการพยาบาลมารดาหลังคลอดตามปกติที่บ้านอย่างต่อเนื่อง ด้วยแผนการติดตามเยี่ยมบ้านบิดาและมารดาหลังคลอด ช่วยแก้ปัญหาที่อาจเกิดขึ้น ให้คำแนะนำ และ ความรู้เพิ่มเติมในเรื่องการเลี้ยงดูบุตรที่เหมาะสมกับบิดาและมารดาที่บ้าน เน้นเรื่องการเลี้ยงดูบุตรด้วยนมมารดา และการคุมกำเนิด	บิดา มารดาสาธิตการปฏิบัติการเลี้ยงดูบุตร เช่น การอาบน้ำสระผมบุตร การอุ้มบุตรท่าทางต่าง ๆ บิดา มารดาพูดคุย เล่าประสบการณ์สะท้อนความรู้สึกในการเลี้ยงดูบุตรร่วมกัน	คู่มือเรื่องการมีส่วนร่วมเลี้ยงดูบุตรของบิดา สมุดบันทึกสุขภาพแม่และเด็กของกระทรวงสาธารณสุข	แบบสอบถามพฤติกรรม การเลี้ยงดูบุตรของบิดา

แบบสอบถามเลขที่.....วันที่.....

☐ กลุ่มควบคุม☐ กลุ่มทดลอง**แบบบันทึกการติดตามเยี่ยมบ้าน (บิดา)****คำชี้แจง** โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ หน้าข้อความที่ตรงกับคำตอบของบิดามากที่สุด

1. ท่านมีส่วนร่วมเลี้ยงดูบุตรกับมารดาเพียงใดใน 1 สัปดาห์

☐ ไม่เคยเลย☐ 1-2 วัน☐ 3-4 วัน☐ 5-6 วัน☐ ทุกวัน

2. ช่วงเวลาที่ท่านมีส่วนร่วมเลี้ยงดูบุตรมากที่สุด

☐ ช่วงเช้า☐ ช่วงกลางวัน☐ ช่วงเย็น☐ ช่วงกลางคืน

3. ท่านมีส่วนร่วมเลี้ยงดูบุตรวันละกี่ชั่วโมง

☐ น้อยกว่า 6 ชม.☐ 6-12 ชม.☐ 13-18 ชม.☐ 19-24 ชม.

4. ท่านมีส่วนร่วมเลี้ยงดูบุตรในเรื่องใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ การช่วยเหลือมารดาในการให้นมบุตร☐ การอุ้มบุตร☐ การอาบน้ำ สระผมให้บุตรด้วยตนเอง☐ การช่วยมารดาอาบน้ำ สระผมบุตร☐ การช่วยมารดาเปลี่ยนผ้าอ้อม และเสื้อผ้า☐ การช่วยมารดาเช็ดตาหรือสะดือ☐ การช่วยมารดาทำความสะอาดหลังการขับถ่ายปัสสาวะ อุจจาระ☐ การสังเกตและรู้ว่าบุตรเจ็บป่วย☐ การพูดคุย สัมผัส ใกล้ชิดบุตร☐ การช่วยมารดาสังเกตและบันทึกพัฒนาการของบุตร

5. ท่านพบปัญหาหรืออุปสรรคเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมเลี้ยงดูบุตรหรือไม่ อย่างไร

☐ ไม่มี

☐ มี ในเรื่องใดบ้าง

- ☐ การช่วยเหลือมารดาในการให้นมบุตร โปรดระบุ.....
- ☐ การอุ้มบุตร โปรดระบุ.....
- ☐ การอาบน้ำ สระผมให้บุตร โปรดระบุ.....
- ☐ การช่วยมารดาอาบน้ำ สระผมให้บุตร โปรดระบุ.....
- ☐ การช่วยมารดาเปลี่ยนผ้าอ้อม และเสื้อผ้า โปรดระบุ.....
- ☐ การช่วยมารดาเช็ดตาหรือสะดือ โปรดระบุ.....
- ☐ การช่วยมารดาทำความสะอาดหลังการขับถ่ายปัสสาวะ อุจจาระ โปรดระบุ.....
- ☐ การช่วยมารดาสังเกตและรู้ว่าบุตรเจ็บป่วย โปรดระบุ.....
- ☐ การพูดคุย สัมผัส ใกล้ชิดบุตร โปรดระบุ.....
- ☐ การช่วยสังเกตและบันทึกพัฒนาการของบุตร โปรดระบุ.....
- ☐ อื่น ๆ โปรดระบุ.....

แบบสอบถามเลขที่.....วันที่.....

☐ กลุ่มควบคุม☐ กลุ่มทดลอง**แบบบันทึกการติดตามเยี่ยมบ้าน (มารดา)****คำชี้แจง** โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ หน้าข้อความที่ตรงกับคำตอบของบิดามากที่สุด

1. ท่านมีส่วนร่วมเลี้ยงดูบุตรกับมารดาเพียงใดใน 1 สัปดาห์

☐ ไม่เคยเลย☐ 1-2 วัน☐ 3-4 วัน☐ 5-6 วัน☐ ทุกวัน

2. ช่วงเวลาที่ท่านมีส่วนร่วมเลี้ยงดูบุตรมากที่สุด

☐ ช่วงเช้า☐ ช่วงกลางวัน☐ ช่วงเย็น☐ ช่วงกลางคืน

3. ท่านมีส่วนร่วมเลี้ยงดูบุตรวันละกี่ชั่วโมง

☐ น้อยกว่า 6 ชม.☐ 6-12 ชม.☐ 13-18 ชม.☐ 19-24 ชม.

4. ท่านมีส่วนร่วมเลี้ยงดูบุตรในเรื่องใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ การช่วยเหลือมารดาในการให้นมบุตร☐ การอุ้มบุตร☐ การอาบน้ำ สระผมให้บุตรด้วยตนเอง☐ การช่วยมารดาอาบน้ำ สระผมบุตร☐ การช่วยมารดาเปลี่ยนผ้าอ้อม และเสื้อผ้า☐ การช่วยมารดาเช็ดตาหรือสะดือ☐ การช่วยมารดาทำความสะอาดหลังการขับถ่ายปัสสาวะ อุจจาระ☐ การสังเกตและรู้ว่าบุตรเจ็บป่วย☐ การพูดคุย สัมผัส ใกล้ชิดบุตร☐ การช่วยมารดาสังเกตและบันทึกพัฒนาการของบุตร

5. ท่านพบปัญหาหรืออุปสรรคเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมเลี้ยงดูบุตรหรือไม่ อย่างไร

☐ ไม่มี

☐ มี ในเรื่องใดบ้าง

- ☐ การช่วยเหลือมารดาในการให้นมบุตร โปรดระบุ.....
- ☐ การอุ้มบุตร โปรดระบุ.....
- ☐ การอาบน้ำ สระผมให้บุตร โปรดระบุ.....
- ☐ การช่วยมารดาอาบน้ำ สระผมให้บุตร โปรดระบุ.....
- ☐ การช่วยมารดาเปลี่ยนผ้าอ้อม และเสื้อผ้า โปรดระบุ.....
- ☐ การช่วยมารดาเช็ดตาหรือสะดือ โปรดระบุ.....
- ☐ การช่วยมารดาทำความสะอาดหลังการขับถ่ายปัสสาวะ อุจจาระ โปรดระบุ.....
- ☐ การช่วยมารดาสังเกตและรู้ว่าบุตรเจ็บป่วย โปรดระบุ.....
- ☐ การพูดคุย สัมผัส ใกล้ชิดบุตร โปรดระบุ.....
- ☐ การช่วยสังเกตและบันทึกพัฒนาการของบุตร โปรดระบุ.....
- ☐ อื่น ๆ โปรดระบุ.....

แผนการโทรศัพท์ติดตามเยี่ยม

ผู้ติดตาม	นางสาวสุรีย์ ล่ำร้อง นักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ผู้ถูกติดตาม	บิดา มารดาและบุตรคนแรกหลังคลอดปกติกลุ่มทดลอง บุตรอายุ 1 เดือน
จำนวน	บิดา มารดาหลังคลอด
ระยะเวลา	ใช้เวลาประมาณ 15 นาที
วิธีการ	โทรศัพท์

เอกสารประกอบการบรรยาย - แผนการโทรศัพท์ติดตามเยี่ยมและแบบบันทึกการโทรศัพท์ติดตามเยี่ยม

วัตถุประสงค์	เนื้อหา	กิจกรรม	อุปกรณ์	การประเมินผล
เพื่อสอบถามปัญหาและอุปสรรคที่พบในการมีส่วนร่วมเลี้ยงดูบุตรของบิดา เพื่อกระตุ้น ส่งเสริมให้บิดามีส่วนร่วมเลี้ยงดูบุตรกับมารดา เพื่อเตือนให้มารดามาตรวจ 6 สัปดาห์หลังคลอดตามนัดเพื่อวางแผนการคุมกำเนิด และการพาบุตรมาตรวจสุขภาพและรับวัคซีนตามนัด ที่คลินิกตรวจสุขภาพเด็กดี เมื่อบุตรอายุ 2 เดือน	ผู้วิจัยโทรศัพท์ติดตามเยี่ยมบิดา มารดาหลังคลอด เมื่อบุตรอายุ 1 เดือน ใช้เวลา 15 นาที สอบถามปัญหาและอุปสรรคที่พบในการมีส่วนร่วมเลี้ยงดูบุตรของบิดา กระตุ้น ส่งเสริมให้บิดามีส่วนร่วมเลี้ยงดูบุตรกับมารดา ซักถามสุขภาพของมารดาและบุตรหลังคลอด เน้นเรื่องการเลี้ยงดูบุตรด้วยนมมารดา ให้มารดามาตรวจ 6 สัปดาห์หลังคลอดตามนัดเพื่อวางแผนการคุมกำเนิด และการพาบุตรมาตรวจสุขภาพและรับวัคซีนตามนัด ที่คลินิกตรวจสุขภาพเด็กดี เมื่อบุตรอายุ 2 เดือน	ผู้วิจัยบันทึกปัญหา และอุปสรรคที่พบเกี่ยวกับการเลี้ยงดูบุตรของบิดา	แผนการโทรศัพท์ติดตามเยี่ยม	

แบบสอบถามเลขที่.....วันที่.....

แบบบันทึกการโทรศัพท์ติดตามเยี่ยม

คำชี้แจง โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ หน้าข้อความที่ตรงกับคำตอบของบิดามากที่สุด

ท่านพบปัญหาหรืออุปสรรคเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมเลี้ยงดูบุตรหรือไม่ อย่างไร

☐ ไม่มี

☐ มี ในเรื่องใดบ้าง

- ☐ การช่วยเหลือมารดาในการให้นมบุตร โปรดระบุ.....
- ☐ การอุ้มบุตร โปรดระบุ.....
- ☐ การอาบน้ำ สระผมให้บุตร โปรดระบุ.....
- ☐ การช่วยมารดาอาบน้ำ สระผมให้บุตร โปรดระบุ.....
- ☐ การช่วยมารดาเปลี่ยนผ้าอ้อม และเสื้อผ้า โปรดระบุ.....
- ☐ การช่วยมารดาเช็ดตาหรือสะดือ โปรดระบุ.....
- ☐ การช่วยมารดาทำความสะอาดหลังการขับถ่ายปัสสาวะ อุจจาระ โปรดระบุ.....
- ☐ การช่วยมารดาสังเกตและรู้ว่าบุตรเจ็บป่วย โปรดระบุ.....
- ☐ การพูดคุย สัมผัส ใกล้ชิดบุตร โปรดระบุ.....
- ☐ การช่วยสังเกตและบันทึกพัฒนาการของบุตร โปรดระบุ.....
- ☐ อื่น ๆ โปรดระบุ.....